

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17

Naročnina četrtletno 15 din

za pol leta 30 din

za vse leto 60 din

Posamezne številke 1.50 din

V z a m e j s t v o celoletna naročnina 90 din

Ljubljana, dne 2. decembra 1938.

Upravištvo: Ljubljana, Tyrševa cesta 17

Poštočerkovni račun:

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo

Oglasi po tarifu

Tiska Zadržna tiskarna (M. Blejec) v Ljubljani

Volitve

Širite naš list „Slovenijo“!

Volilno okrožje št. I.

1. Celje: Kandidat Mr. Fedor Gradišnik, lekar-
nar, Celje, Kocenova ul. 2; namestnik: Albin Vipot-
nik, rudar, Zabukovca 110. — 2. Dolnja Lendava:
Kandidat Kranjec Mihael, pisatelj, Velika Poljana 196;
namestnik: Šimonka Pavel, posestnik, Peteševci 35. —
3. Gornji grad: Kandidat Papež Franjo, posest-
nik, Ljubno 100; namestnik: Steblovnik Franc, posest-
nik, Rečica ob Paki 36. — 4. Konjice: Kandidat
Omerzu Danijel, posestnik in trgovec, Slovenska Bi-
strica; namestnik: Kušer Josip, posestnik in lesni trgo-
vec, Vitanje. — 5. Ljutomer: Kandidat Kores Mar-
tin, strojnik, Maribor, Sodna ulica 8; namestnik: Mir
Andrej, viničar, Hermanci 63, p. Sv. Miklavž pri Or-
možu. — 6. Maribor-levi breg: 1. kandidat: dr.
Vekoslav Kukovec, odvetnik, Maribor, Wildenreiner-
jeva 14; namestnik: Žmave Andrej, ravnatelj vinarske
šole, Maribor, Smetanova ulica 29. 2. kandidat: Lubi-
enski Stanislav, oskrbnik posestna Jarenina, Jareninski
dol 50; namestnik: Ploj Tone, posestnik in župan, Ma-
rja Srečna 50. — 7. Maribor-desni breg: Kan-
didat Kores Martin, strojnik, Maribor, Sodna ulica 9;
namestnik: Gmajner Franc, delavec, Spodnja Poljskava
št. 125. Vzporedni seznam: Kandidat Čanžek Andrej,
žel. delavec v p., Maribor; namestnik: Lavoslav Novak,
publicist, Maribor. — 8. Murska Sobota: Kan-
didat Kranjec Mihael, pisatelj, Velika Poljana 196;
namestnik: Titan Janez, posestnik, Črnelovci 40. — 9.
Dravograd: Kandidat Doberšek Karel, učitelj v
pok., Prevalje; namestnik: Mravljak Viktor, kmečki
sin, Sv. Primož na Pohorju. — 10. Ptuj: Kandidat:
Jožef Lacko, posestnik, Nova vas-Rogoznica; namest-
nik: Debeljak Rudolf, gostilničar, Dolane 12. — 11.
Slovenjgradec: Kandidat Blatnik Simon, pos.
in trgovec, Stara vas 10, obč. Velenje; namestnik: Ka-
lišnik Leopold, rudar, Velenje 26. — 12. Šmarje:
Kandidat Jevšnik Franc, posestnik, Kozje 64; namest-
nik: Drofenik Karel, posestnik, Tržišče 7, p. Rogaška
Slatina. — 13. Brežice: Kandidat Budič Andrej,
posestnik, Zg. Ribnica št. 13 pri Jesenicah na Dolenj-
skem; namestnik: Zidarič Jožef, kurjač, Rajhenburg
št. 100. Vzporedni seznam: Kandidat dr. Vekoslav Ku-
kovec, odvetnik, Maribor; namestnik: Kocijan Alojzij,
trgovec in posestnik, Stara vas. — 14. Laško: Kan-
didat Lešnik Lojze, rudar in župan, Rečica pri Laškem;
namestnik: Marinček Anton, uradnik Delavske zbor-
nice, Ljubljana, Zaloška cesta 15. Vzporedni seznam:
Kandidat Hochkraut Alojz, rudar, Trbovlje I, Retje
123; namestnik: Pušnik Jakob, posestnik, Velike Gra-
hovše 1.

Volilno okrožje št. II.

1. Črnomelj: Kandidat Koren Peter, posest-
nik in veletrgovec, Črnomelj 50; namestnik: Jakovčič
Niko, posestnik, Cerkišče 26. — 2. Kamnik: Kan-
didat Marinček Anton, uradnik Delavske zbornice, Ljub-
ljana, Zaloška cesta 15; namestnik: Virjent Franc, po-
sestnik, Uševk 1. — 3. Kočevje: Kandidat Tomšič
Ivan, kmet, Stope 2; namestnik: Rudolf Podlogar, po-
sestnik, Hrib 35. — 4. Kranj: Kandidat dr. Jakob
Mohorič, odvetnik, Ljubljana, Cesta na Rožnik 15; na-
mešnik: Zerovnik Franc, zidar, Voglje 23, p. Senčur
pri Kranju. — 5. Krško: Kandidat Mesojevec Franc,
posestnik, Praprotno 60; namestnik: Iljaš Ivan, kovač,
Boštanj 22. — 6. Litija: Kandidat dr. Lončar Dra-
gotin, gimn. ravnatelj v p., Ljubljana, Gledališka ulica
št. 10; namestnik: Poljanec Franc, Gaborčec 3, p. Krka
pri Stični. — 7. Logatec: Kandidat dr. Lončar Dra-
gotin, Ljubljana; namestnik: Mevec Franc, čevljar, Do-
lenje Jezero 33. — 8. Ljubljana-okolica: Kan-
didat Furlan Franc, posestnik, Verd 23 pri Vrhniki;
namestnik: dr. Anton Breclj, zdravnik, Ljubljana,
Emoska 20. 2. kandidat: Černe Jože, posestnik, Ljub-
ljana, Vodnikova 153; namestnik: Pangeršič Ivan, de-
lavec, Zalog 111 pri Ljubljani. Vzporedni seznam: 1.

kandidat Leskošek Franc, urednik, Ljubljana, Ciglar-
jeva 41; namestnik: Novak Ivan, čevljar, Tacen št. 85.
občina Šmartno pod Šmarno goro. 2. kandidat: Škrjanc
Franc, posestnik, Zalog 10; namestnik: Kermel Jakob,
tesar, Spodnje Pirniče 37. — 9. Novo mesto: Kan-
didat Špehar Franc, posestnik, Gorica pri Vinici; na-
mešnik: Murn Rudolf, trgovec, Kandija-Novo mesto.
10. Radovljica: Kandidat dr. Aleš Stanovnik, od-
vetnik, Jesenice na Gorenjskem; namestnik: Perko Ven-
celj, delavec in župan, Koroška Bela. — 11. Škofja
Loka: Kandidat Hartman Lojze, pravni referent Pok-
ojniškega zavoda, Ljubljana, Vodovodna 11; namest-
nik: Petercelj Janez, posestnik, Vinharje štev. 11. —
12. Ljubljana-mesto: 1. kandidat: dr. Ivan Stan-
ovnik, odvetnik, Ljubljana, Miklošičeva 7; namestnik:

Dve bojišči

(Dopis iz Prage. — Konec.)

S tega vidika je mogoče narode, ki so v slovan-
skem interesnem območju, razdeliti po zunanjem
videzu tako, da pri Nemcih, Italijanih in Srbih
prevladujejo civilizacijsko tehnična prizadevanja.
Slovenci se razvijamo predvsem kulturno, vendar
pa se prizadevamo z zahtevo po avtonomiji, zlasti
po gospodarski osamosvojitvi, za vzporednim, ci-
vilizacijskim napredkom. Torej hočemo sintetič-
nega razvoja, kar je razumljivo in kar pomeni
nagonsko obrambo majhnega naroda, ki ne pre-
naša skrajnosti, ki so mu revolucije tuje, ker ne
more utrpeti žrtev, saj je vsak njegov udar za nje-
govo nadaljnje življenje potreben. — Češko-Slo-
vaška pa je preživljala do minulih dni plodno sim-
biozo kulturne in civilizacijske silnice, in zdelo
se je, da sta bili obe komponenti v njenem raz-
voju po svoji višini enaki komponentama v raz-
voju zahodnih evropskih narodov. Ob minulih do-
godkih se je to ravnotežje nevarno zagugalo (ne-
varno za dejstvo, da tako ravnotežje more obstajati,
in za vse tiste, ki so v to ravnotežje verjeli) in po
besedilu epiloga teh dogodkov se Čehi, Slo-
vaki in Podkarpatski Rusi odpravljajo na dolgo
potovanje, ločeno od njih pa Francozi in Angleži.
Zalajali so psi na vasi...

Svetovni tisk soglašja v tem, da je rešila svet
pred novo vojno Češko-Slovaška. Slišijo se gla-
sovi, ki predlagajo, naj dobe Nobelovo nagrado za
mir Čehi in Slovaki. — Češki tisk sodi, da so Čehi
sami kupili mir in da so plačali zanj veliko pre-
več. Češko-Slovaška-Podkarpatska Rusija, II. re-
publika, je močno okrnjena. Čehi boli visoka kup-
nina. Spoznavaajo vzroke svojega poraza: tehnično-
civilizacijski argumenti so bili močnejši, kot kul-
turni. Izkazalo se je namreč ob tej priliki, da je
tank proti ideji zmaga za tank in poraz za idejo,
da obvaruje telo pred krogljo železen oklep, nikdar
pa ne knjiga. Zavoljo visoke kupnine je nastala
iz Sudetov Alzacija-Lotaringija. Tega se zavedata
oba nova tovariša. Zmagovalec vabi premaganca
na svoje bojišče. Čehi sprejemajo...

Dr. Beneš je odstopil. Vrsta časopisov je prene-
hala izhajati, in kar jih je še, ki upajo na obstaj-
nek, pričenjajo pisati zgodovinske sestavke o ita-
lijanski fašistični revoluciji, o Masaryku in o Be-
nešu, ki sta bolj skrbela za tujce, kot za doma-
čine, ki sta bila najboljša prijatelja Židov. Masa-
rykovo »Svetovno revolucijo« ponujajo starinarji
po 10 Kč. »Mein Kampf« smejo prodajati po če-
ških knjigarnah, dovoljen je uvoz vseh nemških
časopisov. — Čehi tujcev ne marajo. »Svoji k svo-
jim« je pogosto geslo filmske reklame in reklame
po izložbenih oknih. — Čehi pa se jasno zavedajo,
da je usoda II. republike v njihovih rokah. Vse,
kar so prestali, ni moglo zbrisati osnovne optimi-
stične poteze njihovega značaja, ki sta mu zagre-
nelost in oportunizem tuja. Mobilizirajo vse de-
lovne sile, mobilizirajo tisk, radio, gledališča, film,

Marinček Anton, uradnik Delavske zbornice, Ljubljana,
Zaloška 15. 2. kandidat: dr. Anton Breclj, zdrav-
nik, Ljubljana, Emoska 20; namestnik: Hartman Loj-
ze, pravni referent Pok. zavoda, Ljubljana, Vodovodna
cesta 11. Vzporedni seznam: 1. kandidat: dr. Ali Kraig-
her, zobozdravnik in književnik, Ljubljana, Beethov-
nova 9; namestnik: dr. Ivo Štempihar, odvetnik, Jese-
nice. 2. kandidat: Leskošek Franc, urednik, Ljubljana,
Ciglarjeva 41; namestnik: Ivan Novak, čevljar, Tacen.

Vsak zaveden Slovenec naj bo naročnik „Slovenije“!

izložbe... V čeških gledališčih predstavljajo če-
ška dramska in operna dela, pred nekaj tedni so
uprizorili v Narodnem gledališču v Pragi 1400.
predstavo »Prodane neveste«. Libuša, Jiříkove pri-
kazni, Ljudski kralj, Revolucijska trilogija i. dr.
so stalno na sporedu praških gledališč. Smetana,
Dvořák, Sůh so najpriljubljenejši skladatelji, ka-
terih dela predvajajo na koncertih in oddajajo po
radiu. Okoli 100 praških kinematografov predvaja
večinoma češke filme. Izložbe knjigarn so polne
češkega knjištva, tuja knjiga je izjemna. Časopisi
in radio dan za dnem podajajo svojim bralcem in
poslušalcem jasne račune o stanju II. republike:
»Kaj so nam vzeli? Kaj nam ostane? — 40 tisoč
delavcev dobi delo pri napravi 1000 km dolge ce-
ste od vzhoda na zahod. — Trije delovni tabori. —
Naredimo državo za 40 milijonov prebivalcev
(knjigo spisal dr. Bata, izšla II. izdaja). — Načrt
za novo železniško omrežje. — Učimo se propa-
gande, na kateri obstajajo politični in gospodar-
ski sestavi nekaterih evropskih držav! — Učimo
se tujih jezikov! Imamo vse pogoje, da postanemo
druga Švica. Vabimo turiste vsega sveta, ne bra-
nimo se tujih valut. — Krkonoše so nam vzeli,
našli smo nove smučarske terene...« Čehi razgla-
šajo varčevanje, zbirajo odpadke, hranijo elektri-
čni tok, reducirajo vrste cigaret, varčujejo pov-
sod in v vsem. Sprejemajo od tujih držav podpore
za svoje begunce, iz njihovih tovarn prostovoljno
izstopajo tujerodni delavci. Veseli so, da je Mehi-
ka dovolila tisoč Čehom naselitev na svojem ozem-
lju. — »To dobro stran so imeli zadnji dogodki za
nas, glas o nas se je razlegel po vsem svetu.« Čehi
opozarjajo svet nase, na svojo žaloigro, na svoje
žrtev za mir in za človečnost. Čehi imajo svojo
filharmonijo, imajo znanstvene ustanove, znan-
stvenike, umetnike, politike, ki jih pozna svet.
Imajo po svetu mnogo svojih ljudi, ki predavajo
o svoji domovini, ki kažejo nanjo in na njene
prelite solze.

Čehi postajajo realisti. Čehi se vračajo k sebi,
poudarjajo sebe, svoj narod — po načinih svojih
sosedov, uče se od njih.

Velika drznost in velik pogum je, iti na po-
tovanje, ki mu ni mogoče pregledati nasledkov
in konca. Zdi pa se, da Čehi odhajajo na pot pri-
polni zavesti, da so na konec dobro pripravljeni.
Čehi so si ustvarili v domišljiji »lidovega Krála«.
Vanj verujejo, njemu zaupajo, saj vedo, da bo le
on izpolnil vse njihove želje. »Demokracija je
lastnost, je človekov značaj«, mi je dejal nekoč
prijatelj. Ta hip se »demokracija« umika, preži-
vela bo svoje katakombe, »lidovega krála« pa iz
domišljije milijonov ni mogoče izbrisati in narod-
ni značaj ni mogoče po dnevnih potrebah izobli-
kovati.

Kdo, ki ni »lidový král«, si upa razglasiti se
danes Čehom za vodnika?

Čehi sprejemajo boj na civilizacijskem bojišču, njihova demokracija se umika v katakombe, z njo se umika cel rod s skrito vero v srečo, da bodo zasijali lepši dnevi.

V zadnjem hipu pred umikom mobilizirajo Če-

hi velikanski aparat zrelih, zavednih mož in žena, ki nalagajo svojo narodno tragiko v milijone človeških src kot dragocen kapital ter se pri tem zavedajo bogatih obresti, ki jih bodo mogoče že kmalu deležni.

F. B.

Opazovalec

O političnem stanju v Evropi

kakršno je nastopilo po priključitvi Avstrije in posebno po odstopu ozemlja češko-slovaške republike, piše zanimivo predsednik »Vseevropske zveze« R. N. Coudenhove-Kalergi, ki se je preselil iz Dunaja v Bern v Švici. Coudenhove-Kalergi je začel sedaj namesto obzornika »Paneuropa« izdajati »Europäische Briefe« (Evropska pisma), ki bodo izhajala 20 krat na leto in se nanašajo na naslov: R. N. Coudenhove-Kalergi, Paneuropa Union, Bern (Švica), Bundesgasse 6, in stanejo na leto 8 švicarskih frankov. V prvem »Evropskem pismu« od 1. novembra t. l., čigar vsebino posnemamo v izviru, obravnava Coudenhove-Kalergi novo politično stanje v Evropi nekako takole:

Pravi, da ni ne optimist in ne pesimist. Pesimisti mislijo, da je žrtvovanje Češko-Slovaške le kratek oddih do nove svetovne vojne, optimisti pa menijo, da je sedaj zahtevam Nemčije po novih ozemljih zadoščeno in da bodo odslej štiri evropske velike sile našle pot, po kateri bodo končale vse spore brez vojne in brez vojne uredile Evropo. Res da se je po zadnjih dogodkih evropsko politično stanje preobrnilo do dna, napačno bi pa bilo, če bi kdo mislil, da je os London-Pariz podlegla. Ta os je sedaj trdnjša kot je bila doslej, oborožuje se z največjo hitrostjo in postaja še močnejša. Diktatorske države so razbile poprečno os Barcelona-Pariz-Praga-Moskva in zveza Pariz-Moskva je zgubila vsak smisel. Gotovo je le, da je Rusija izključena iz evropskega sestava. Ko je bila razbita vzhodno-zahodna os, si stojita v Evropi le obe severno-južni osi London-Pariz in Berlin-Rim nasproti. Sedanje stanje je manj nevarno, ker se osi ne križata, ampak gresta vzporedno in sta tudi miselno jasnejši, ker je ena os čisto demokratska, druga pa čisto fašistična, medtem ko je bila os Barcelona-Pariz-Praga-Moskva hudo problematična zveza med demokracijo in boljševizmom. V obeh sedanjih oseh sta severni državi, Anglija in Nemčija, močnejši kot južni, Francija in Italija, tako da danes odločata Anglija in Nemčija. Važno je za vseevropsko misel, da se je Anglija navezala na Srednjo Evropo kot pokrovitelj za Češko-Slovaško. Od monakovskega dogovora so sedaj meje Anglije na Karpatih in ne več ob Renu. S tem je Anglija potegnjena iz svoje splendidi isolation (blesteča osamljenost) in se je začela znova doba vseevropske politike. Če bo Anglija vpeljala splošno vojaško dolžnost, bo pokazala, da se bo borila za premoč v Evropi, če je ne bo, bo prepustila Evropo Nemčiji. To slednje je pa v nasprotju z vsem angleškim izročilom, ker se je Anglija vedno prizadevala, da prepreči hegemonijo ene države v Evropi, kajti bila bi Anglija tudi sama izročena na milost in nemilost tisti državi, ki bi popolnoma obvladala evropsko celino, čeprav bi obvladala vsa morja in daljne kontinente. Sedaj Anglija ne more porabiti stare me-

tode, da bi se zoper hegemonijo ene evropske države zvezala z drugo najmočnejšo državo v Evropi, kajti združena Nemčija ima skoraj toliko prebivalcev, kot Francija in evropska Anglija skupaj. Dokler je grozila Evropi boljševiška nevarnost, je bil odpor zoper boljševizem najboljši zagovornik Nemčije, tudi med Francozi in Angleži. Odstranjenje Rusije iz Evrope je pa to dejstvo izpodrinilo. V Evropi bo šlo sedaj za vprašanje: Nemško ali britansko vodstvo? Večina evropskih ljudstev in držav se bo odločila za Britanijo, ker ta spoštuje človečnost in je osnovana na prostovoljnem vodstvu enakopravnih dominionov. Nemška zmaga nad Rusijo in Francijo je potegnila Anglijo iz rezerve. Anglija bo poskusila ustanoviti tretjo severno-južno os, ki bo ločila Rusijo in Nemčijo in ne bo ne pod rusko ne pod nemško oblastjo. V ti novi osi bosta imeli veliko vlogo Poljska in Turčija. Hudo važno bo tudi vedenje Italije, če bo ta podpirala tretjo os, ali pa če bo podpirala hegemonijo Nemčije v Srednji Evropi. Zbližanje Anglije in Italije ter Italije in Poljske bo važno za prihodnost Evrope. Začela se bo borba med Anglijo in Nemčijo za vodstvo in združitev Evrope z diplomatskimi sredstvi.

Volilni shodi dr. Stojadinovića in dr. Korošca

Po uradnih poročilih sta imela predsednik vlade dr. Stojadinović in minister za notranje zadeve dr. A. Korošec v nedeljo 27. novembra volivne shode. Dr. Stojadinović je nastopil v Bjelini, kjer je odprl shod dr. Spaho. Dr. Stojadinović je v Bjelini povedal, da je čuvár politične oporoke Nikole Pašića in da ne prihaja samo kot Srb, pač pa skupaj z zastopnikom bosensko-hercegovinskih muslimanov. Za slovo pravoslavni in muslimanov se je vedno zavzemal že Nikola Pašić. Z ustanovitvijo JRZ je bila oživljena stara tradicija med muslimani in pravoslavci. Če bi prve dni po zedinjenju govorili s Pašićem o hrvaškem vprašanju, bi v zaupnem razgovoru gotovo dejal: »Pred hrvaškim obstoji za nas bosensko vprašanje.« Bosenskega vprašanja pa danes ni več. Ostalo je pa hrvaško vprašanje. Nihče ne bi bil bolj srečen, kot jaz, je dejal dr. Stojadinović, če bi se našla za hrvaško vprašanje rešitev in da to rešitev želi, ne želi pa kakršne koli rešitve in noče rešitve, kakršno predlaga dr. Maček. So meje, ki jih ni prekoračiti, če nimamo morda namena uničiti to državo. En kralj, en narod, ena država, to je program JRZ. V teh mejah so mogoča pogajanja, zunaj njih bo čakal dr. Maček v opoziciji še ostalih 99 let, ki si jih je napovedal. Dr. Stojadinović je dejal tudi, da je dr. Maček zbral čudno vojsko skupaj: Čika Ljubo, zemljernika Pižona, tovariša Živka, diktatorja Petra in führerja Jevtića. Na eni strani je JRZ lista s programom in

venskih oblikujočih umetnikov bolj dejansko zanimati za društvo »Narodno galerijo« in to kmalu potem, ko je po zaslugi Ivana Hribarja prišlo do precejšnjega denarja. Umetniki niso imeli naročil, potrebe pa velike. »Narodno galerijo« so si ves čas predstavljali kot zatečišče, ki naj bi predvsem podpirala razvitek sodobne umetnosti, ki je bila sicer res potrebna podpiranja. Zbrali so se okoli Riharda Jakopiča ter ga napravili za svojega vodnika. Ta del oblikujočih umetnikov je hotel dobiti v svoje roke društvo »Narodno galerijo«, ker so oblikujoči umetniki imeli besedo prav za prav le v »Umetniški komisiji«, ki je pa bila samo posvetovalni organ odbora, odbor pa je sam sklepal o nakupih in lahko tudi zoper predloge »Umetniške komisije«. Nastopali so pa umetniki zelo odločno. Dne 31. prosinca leta 1924. je bil društveni občni zbor v srebrni dvorani hotela »Uniona«. Dvorana je bila skoraj polna. Odbor »Narodne galerije« je predlagal izpremembo pravil v nasprotnem smislu kot so hoteli nekateri umetniki, ki so bili hudo razburjeni. Več odbornikov nas je pojasnjevalo namen »Narodne galerije« in poudarjalo, da ima »Narodna galerija« gotovo dolžnost pospeševati tudi razvitek sodobne umetnosti, ima pa dolžnost najprej spraviti skupaj zgodovinsko gradivo. Ves odbor s predsednikom J. Zormanom je nastopal v soglasju ter predlagal tudi, da se odpravi »Umetniška komisija«, ki je izostala iz izpremejenih pravil. Pri glasovanju je zmagal odbor in njegovi kandidati za odbor in je bila sprejeta tudi izprememba pravil, kakor jo je predlagal odbor. Glede namena društva ni bilo nobenih izprememb in nihče se ni zadiral ne prej v odboru, ko je bila obravnavana izprememba pravil, ne na občnem zboru v samoslovenski značaj »Narodne galerije«, ne v § 2. pravil, ki govori o namenu društva. Ali so se nekateri že sprijaznili s

Modno blago!

Nogavice, rokavice, vsakovrstno damsko in moško perilo, žepni robci, brisače, ščetke, krojaške in šiviljske potrebščine kupite

n a j u g o d n e j e p r i

Petelinc, Ljubljana

ob vodi, blizu Prešernovega spomenika

ljudskimi voditelji, na drugi pa nekaka mozaikista različnih skupin brez skupnega programa. Dr. Stojadinović je obljubil Bosni boljše ceste, normalnotirno železnico in mostova čez Drino in Savo.

Notranji minister dr. A. Korošec je imel v nedeljo 27. novembra volivne shode v Preski pri Medvodah, na Grosupljem in na Vrhniki. Obravnaval je povsodi notranje in zunanje politično stanje in govoril o triletnem delu sedanje vlade. V ponedeljek 28. novembra t. l. je imel dr. Korošec volilna shoda v Novem mestu in v Črnomlju.

Dravobansko Kolo sestara

je kaj žalosten privesek sličnega društva, ki ima svoj sedež v Belgradu. Tamkajšnje društvo in njenih 140 podružnic nosi mirno in suvereno venomer dalje naslov »Kolo Srpskih Sestara« ter se v časih najhujšega jugoslovenarstva ni nikoli domislilo, da bi svoje »plemensko« ime zamenjalo z »nacionalnim«. Pri nas, v Ljubljani, pa so se našle »narodne« ženske, ki so pred tem dejstvom mirno zamižale, zatajile svoje slovensko ime ter si ustanovile podružnico pod imenom »Kolo jugoslovenskih sestara«. L. 1921. je dobil Kolo tudi že Kranj in danes vozijo takšna kolesa tudi še ženske v Celju, Kamniku, Ljubljani, Mežici, Marenbergu, Novem mestu, Ptuj, na Rogški Slatini in v Soboti.

Belgrajsko središče izdaja svoj koledar »Vardar« in iz njega nam je mogoče posneti, kako pohlevno in pogojno se vedejo kolašice »slovenskega plemena« pred Srbkinjami. Kako gledajo Srbkinje na podružnice jugoslovenskega imena, pa nam priča zgornji koledar za prihodnje leto 1929. Tu je tiskan abecedni seznam podružnic v Jugoslaviji, ali podružnice iz naših krajev vanj niso sprejete kot enakovredne, ampak so omenjene za podružnicami iz Severne Amerike le mimo grede na koncu med sorodnimi društvi v državi. Kljub temu tako očitnemu zapostavljanju se je pa Kranju že l. 1924. zazdelo potrebno, da se podredi naravnost Belgradu. Tja je namreč poslal

Dr. Jos. Regali:

Ob dvajsetletnici slovenske »Narodne galerije«

(Nadaljevanje.)

Ko so prišli v odbor društva »Narodni dom« meseca novembra 1925 zaupniki »Narodne galerije« in »Slovenske Matice«, je bila šele sprožena misel slovenske »Akademije za znanost in umetnost« in bili storjeni prvi koraki zanjo. Društvo »Narodna galerija« je pa za »Narodni dom« moralo prevzeti nase velika bremena, ker so si zagovorniki »Sokola« že prej izgovorili za »Sokola« najemno pogodbo za 60 let za skoraj tri četrtine prostorov v pritličju in pa kletne prostore palače »Narodni dom« za leino najemnino celih 2400 din, medtem ko je morala »Narodna galerija« prevzeti vse stroške za vzdrževanje stavbe in vse davke, kar je zneslo vsako leto več deset tisoč dinarjev, zato da je dobila prostor v prvem nadstropju za 60 let v najem. Izdala je pa »Narodna galerija« še 1.057.355 dinarjev za preuredbe, da je prostore, ki jih ima samo v najemu, naredila sposobne za galerijsko zbirko. Treba bi pa bilo vsaj še 100.000 dinarjev za prenovev zunanosti »Narodnega doma«. Vendar ima slovenska vrhovna umetnostna ustanova reprezentativni dom, in če bi primerno poslopje na novo zidali zanjo, bi stalo desetkrat več kot jo stanejo prostori sedaj. Gotovo je tudi, kakor so pri nas razmere, da bi še danes ne imela primerne strehe, če ne bi bila leta 1925. pridobila zase »Narodnega doma«.

Še preden se je začelo gibanje za pridobitev »Narodnega doma«, se je začel del slo-

samoslovensko galerijo ali pa jim je bila tarna stran bolj pri srcu, ne vem. Gotovo pa je bil občni zbor 31. prosinca leta 1924. važen dogodek za »Narodno galerijo«. Če bi bilo odborovo stališče prepadlo, bi bila sedanja slovenska »Narodna galerija« v bistvu le moderna galerija in bi slovenska zgodovinska umetnost bila potisnjena na stran in z njo naše umetnostno izročilo, ki je še današnji dan vse premalo odkrito in so naše umetnine iz preteklih časov zbrane še v vse premajhnem številu.

V letu 1924. izpremenjena pravila »Narodne galerije« je pa prišla tudi določba, da smejo postati redni udje društva, ki imajo zvraven ustanovnikov in častnih udov edini glasovalno pravico na občnih zbora — le samo ljudje, ki so v ožjem stiku z oblikujočo umetnostjo ali kot raziskovalci, pospeševalci ali ljubitelji ali pa so ustvarjajoči umetniki. Drugi, to je podporni udje, kar je lahko vsak, ki plača udnino, pa imajo le pravico postavljati predloge, ne pa o njih glasovati. Ta določba v pravilih je bila potrebna in ni prav nič nedemokratska, ker je zaprla vrata ljudem, ki nimajo nobenega opravka z oblikujočo umetnostjo, ampak ki bi hoteli v društvo zanesti kakšno strančkarstvo in s tem društvo in njegovo premoženje izrabljati v namene, ki so nasprotni vrhovni slovenski umetnostni ustanovi. Preprečiti je imela namen, take napade kot je bil že pri krstu društva na ustanovnem občnem zboru 18. 9. leta 1918. Po izpremenjenih pravilih pa je moral povrh vsakega rednega uda sprejeti društveni odbor na njegove predlog ali pa na predlog kakšnega odbornika z dvetretjinsko večino. Društvo »Narodna galerija« naj bi s tem postalo skupnost izvedenih ljudi, ki imajo sposobnost, pravilno in stvarno zidati dom lepih umetnosti. Če bi bilo to načelo tudi v resnici z vso strogostjo ves čas varovano,

srbsko poročilo, kjer piše m. dr.: »Naša podružnica spremlja z vso pozornostjo in hodi za visokim primerom Kola Srpskih Sestara in prav v tem črpa voljo, moč in vztrajnost za nadaljnje delo. Brez jasnega pogleda in zgleda na delu sester tega Kola bi me večkrat onemogle.«

V koledarju za 1935 beremo poročilo Kolesa iz Mežice v slovenščini. Podružnica tega obmejnega kraja nosi prav tako jugoslovensko ime, v poročilu pa ni mogla drugače, kakor naglasiti: »Slovenskega duha, slovenskega srca«. Prihodnjega leta prinaša koledar kratko poročilo z Rogaške Slatine v hrvaščini. Najlepša stvar pa je skrita v koledarju za 1938. Tu je tiskano poročilo ljubljanskega »Kola jugoslovenskih sestara« v slovenščini. Da pa bo Srbkinjam branje tega sestavka v neumljivem jeziku prihranjeno, je na čelu nastisnjenih sedem vrstic izvlečka v cirilici.

O jugoslovenski ideji ni v poročilih centrale nikoli govora, tembolj pa naglašajo tam »rad na sveslovenskoj ideji«. Šele v zvezi s kultom Oplence se pojavlja l. 1937. ideja o enotnosti Jugoslavije. Da pa v tem duhu Srbkinje svoje mladine vendarle niso voljne vzgajati, nam je dokaz srbsko ime, ki se ga niti sedaj še niso odrekale. Na zadnjem občnem zboru v Belgradu sta bila zastopana Celje in Ljubljana.

Na vse to ne moremo reči drugega ko: Srbkinjam vsa čast, a te ne moremo izreči ženskam iz naših krajev, ki še danes ne vedo, kaj so in kam spadajo.

Hrvati in Slovenci

Odvetnik dr. Emil Štefanović s Prevalj je pred kratkim objavil sestavek, v katerem poroča o neki izjavi Štefana Radića pred leti, češ da po dotični izjavi Slovenci niso Slovenci nego Hrvati, to je planinski Hrvati. »Hrvatski dnevnik« poroča o tem članku in ugotavlja, da dr. Štefanović izmed tisoč člankov, izjav in govorov Radića deset let po Radićevi smrti ni mogel citirati nič, s čimer bi potrdil svojo trditev, ampak se opira le na zasebni razgovor z Radićem. Dvomiti je zato v tako izjavo Radića, ki je ne more potrditi nihče izmed sodelovalcev ali prijateljev Radićevih. Če torej hoče dr. Štefanović s svojim sestavkom predočiti Radićevo izjavo tako, kakor da so Hrvati mnjenja, da so Slovenci del hrvaškega naroda, bi to bilo docela v nasprotju s tako jasno in izrazito linijo hrvaške politike. »Hrvatski dnevnik« o tem nadaljuje takole: »Mi Hrvati smo mnjenja, da smo Hrvati, torej to, kar smo stvarno, in ne želimo biti prav nič drugega kot Hrvati, prav tako pa tudi nismo mnjenja, da bi bili Slovenci Hrvati, niti se ne vedemo proti Slovincem tako, kakor da bi bili Hrvati. Tega dejstva ni preobračati. Nismo pa tako naivni, da bi hoteli vzeti v sestavni del svojega naroda nekoga, ki se sam ne šteje med Hrvate in ima sam svojo posebno slovensko narodno zavest in svojo posebno slovensko kulturo. Kar se tiče nas Hrvatov, morejo biti Slovenci s svojim slovenstvom docela mirni. V njih narodno pripadnost se mi ne vtikamo in prav nič ne mislimo na pohrvačenje Slovencev, za kar bi sploh ne bilo nikakih pogojev.« Takó glasilo hrvaške politike. Prav nič bi ne bilo temu dostaviti, razen to, da bi v dvajsetih letih skupnega državnega življenja že mogli priti do takega zaključka, da bi vedeli, kje

bi bilo samo v prid slovenski »Narodni galeriji« in ne bi mogle osebnosti in podobne stvari priti do veljave. Odbor »Narodne galerije« pa se pri sprejemanju rednih udov ni preveč natančno ravnal po novih društvenih pravilih in je sprejel za redne ude tudi precej ljudi, ki niso spadali med nje. To ravnanje odbora — zoperstavljal sem se večkrat zastoj sprejemu marsikoga za rednega uda — se je masčevalo na občnem zboru »Narodne galerije« leta 1928., ko se je prikazala na njem večina, ki je bila na strani tedanjega predsednika J. Zormanca, ki je prišel v nasprotje z odborom. Na tem občnem zboru so bili izvoljeni pripadniki J. Zormanca v odbor, iz njega so pa bili tako rekoč pahnjeni dr. Izidor Cankar, msgr. V. Steska, M. Stenzen, dr. Mal, dr. Mesesnel in jaz. Nihče izmed nas pa ni hotel na tem občnem zboru poprijeti za besedo ter pojasniti vzroke nasprotij, ki so nastala prej v odboru, čeprav smo bili napadeni in so na nas leteli prazni očitki iz nepoučenih ali pa napačno poučenih ust. Molčali smo pa zato, ker smo si že prej med seboj obljubili, da ne bo nihče izmed nas na občnem zboru omenjal naših popolnoma upravičenih in še veliko prerahlih nastopov v odboru zato, da ne bi prišle v javnost stvari, ki bi škodovala »Narodni galeriji«. Naše preveč kavalirsko stališče se je pa izkazalo za napačno. Spomnim se, da je sedel pri tem občnem zboru zraven mene msgr. V. Steska, ki je postajal zoper svojo navado rdeč in bled, ko so padali na nas predrzni in smešni očitki od popolnoma nepoklicane strani, mi pa smo jih zaradi ugleda »Narodne galerije« molče prenašali, namesto da bi prišli na dan z dejstvi, ki bi zaprla vsem sapo in ko so si edino tisti, ki so bili napadeni, trudili z vsemi močmi za »Narodno galerijo«, jo ustvarili in bili tudi edini sposobni jo spraviti na vrhunce.

(Dalje prihodnjič.)

se začenja in kje se neha hrvatstvo, prav tako pa tudi, kje se začenja in kje se neha slovenstvo, pa naj bodo pri tem prizadeti dvomljivci bodisi na tej, bodisi na oni strani Soile. Sicer pa izjavljamo, da v tem primeru seveda bolj verjamemo »Hrvat-skemu dnevniku«.

V prijazno opombo

Velika in vsakomur znana tuja tvrdka ima tudi v Sloveniji za svoje predmete precej odjemalcev. To kaže dejstvo, da skoraj ni večjega kraja na Slovenskem, kjer bi ne bilo prodajalne tega podjetja.

Prav zato se nam pa čudno zdi, da tvrdka, ki ima pri nas gotovo več kot 50 podružnic, tem podružnicam dovoljuje (ali jim pa morda celo predpisuje?) uporabljanje takihle šampiljk:

Prodavaona	Prodavaona	Prodavaona
»...«	»...«	»...«
Slovenjgradec	Žalec	Rogatec

in tako naprej.

V raznih oglasih tvrdka zatrjuje, kako zelo se trudi, da bi v vsem ustregla svojim kupcem.

Menimo, da smo upravičeni zahtevati predvsem to, da tuji prodajalec tudi v dejanjih pokaže spoštovanje do slovenskega kupca in svojim podružnicam prepove rabo neslovenskih šampiljk, tiskovin, računov in drugega, posebno pa še pričakujemo, da bodo uslužbenci teh podružnic s slovenskim kupcem govorili v pravilni slovenščini in da bo na naših tleh vse dopisovanje slovensko.

Z.

Boj za Balkan

Pod tem naslovom prinaša »Trgovski list« sestavek, ki obravnava gospodarski položaj na Balkanu glede na dejstvo, da je nemška vlada izdelala načrt, po katerem bi si v osmih letih osvojila balkanska tržišča, in da je pri ostalih treh zahodnih velesilah: Angliji, Franciji in Italiji opaziti živo zanimanje za gospodarstvo vzhoda, predvsem pa tudi Balkana. To zanimanje velesil za balkanski trg in možni dogovori med velesilami, kako bi si osvojile ta trg, sili balkanske države, da se med seboj pogodijo, kako bi najuspešneje branile svojo gospodarsko svobodo. Le tako bi bilo mogoče preprečiti, da bi velesile ne izigravale balkanskih držav drugo proti drugi. Medsebojni dogovori teh manjših držav pa bi omogočili, da bi one izkoriščale nasprotja in trenja med velesilami. V takem položaju bi imel posebno vrednost n. pr. sporazum med Bolgarijo in Jugoslavijo zaradi carinske zveze, ker bi bil položaj obeh teh držav, zvezanih po carinski zvezi, pri pogajanjih z velesilami nedvomno mnogo močnejši, kakor pa, če se vsaka obeh držav zase pogaja z velesilami. Na aktivnost velesil morajo balkanske države pokazati kot odgovor le še večjo aktivnost za skupno obrambo svobodne gospodarske iniciative. Pogoji tega pa bi bil izdelani gospodarski načrt vsake izmed prizadetih držav, posebno ker velesile prav tako po izdelanem načrtu prodirajo na balkanski trg in je danes že občutiti prve posledice teh njihovih načrtov. K razmišljanjem »Trgovskega lista« bi bilo pripomniti le to, da bo le močno in organizirano gospodarstvo moglo kljubovati ekspanzijskim načrtom velikih držav, ki nam danes poskušajo pokazati novo Evropo po starih receptih, in da je le tako močno gospodarstvo pogoj za narodno svobodo.

Preveč tudi ni dobro

V »Trgovskem listu« beremo:

V »Privrednih studijah« je izšel članek, v katerem opozarja njegov pisec na **slabe posledice, če je ves izvoz iz države usmerjen le v eno državo**. Na to nevarnost smo mi že večkrat opozorili in zato nam je v zadoščenje, da se sedaj isti nazor izraža tudi v belgrajskem gospodarskem listu. Argumenti, ki jih navaja belgrajski list, so posebno veljavni, ker slone na izkušnji, ki jo je že enkrat doživel srbski narod. Zato mislimo, da ne bo odveč, če članek »Privrednih studij« ponatisnemo tudi v našem listu. Glasi se:

Vsi predvojni gospodarski pisci se strinjajo v tem, da je bil naš (se. srbski) gospodarski položaj pred carinsko vojno z Avstro-Ogrsko zelo nezdružen. Izključna odvisnost vsega našega gospodarskega življenja od trga samo ene države je imela slab vpliv na razvoj gospodarstva. Najprej v tem pogledu, da se je to enostransko razvijalo tako glede kakovosti, kakor tudi glede vrste proizvodov. Nadalje pa je velika gospodarska odvisnost povzročala tudi **servilnost dežele v političnem pogledu**. Da to ni imelo bolj škodljivih posledic, se je treba samo zahvaliti daljnovidnim ljudem, ki so neutrudljivo dokazovali škodljivost te gospodarske politike za naše zunanje kot notranje politično življenje.

Ko se je začela carinska vojna ter se je spoznalo, da so imeli ti ljudje prav, se je mogel preprečiti splošen narodni polom samo zaradi hitre preusmeritve vsega našega gospodarstva.

Korist te preusmeritve je bila tako velika, da je dežela po carinski vojni, ki bi morala pomeniti zanjo izčrpanje sil, hitro napredovala ter našla na novih

trgih ne samo možnost prodaje, temveč tudi trajno poročstvo narodne neodvisnosti in boljših državnih dohodkov, da je postal državni preračun v letu 1911. aktiven. To urejeno in zdravo stanje državnih financ ni nič drugo, kot **odsev zdravega gospodarskega življenja v deželi**. To je omogočilo, da so se pozneje z lahkoto prenesle vse žrtve, ki so jih pozneje zahtevale balkanska, bolgarska in svetovna vojna.

Sami si škodujejo!

Ljubljanski trgovci si zadnje čase močno prizadevajo, da bi svoje blago razstavili in okrasili tako, da bo že na prvi pogled vzbudilo zanimanje in radovednost slehernika. Med našimi trgovci pa je precej takih, ki najbrž ne vedo, kako in zakaj si sami najbolj škodujejo.

Zanimanje, ki se nam je na prvi pogled zbudilo za okusno razstavljeno blago, nam kaj hitro ugasne spričo reklamnih napisov, ki namerno ali nenamerno malijo slovenščino.

Nekje so bili, ni še dolgo tega, »vsi modeli zakonom zaščiteni«, drugje je bila vabljivo razstavljena sladka roba z napisom »čokoladne kugle«. Videli smo pa tudi izdelke iz naših krajev v ovitkih s tujim besedilom, kot na primer: »Male blokovi Margo, Maribor«. (Zanimivo je, da podoben predmet, Kaiserjeve prsne sladkorčke, ki jih izdelujejo v Bregenzu, prodajajo pri nas v zavojih s slovenskim besedilom.) V neki slovenski papirnici razstavljajo vrečke z napisom: »Uzorak bez vrednosti«. Po pravici se vprašujemo: Ali ni na Slovenskem zadosti tiskarn in papirja, da je treba preproste ovojnice za vzorce naročati od drugod?

Oglaševanje je koristno in uspešno. Prav nasproten učinek pa povzroči takle oglaš, čeprav je z največjimi črkami natisnjem v listu: »Tudi mi smo danes v stanu nuditi Vam...« Takih in podobnih oglasov pa kar mrgoli.

Vendar ne bomo dalje naštevati! Tudi pohlevnost ima svoj kraj in ponižnost nas bo Slovence skoraj minila. Od blagozvenečih »Zajedničkih prodajnih uredov« in »tvornic«, pa čeprav domujejo na Slovenskem, ali pa prav zato, ne bomo nič več kupovali, nasploh pa se bomo držali načela, da tistih, ki naše osnovne narodne zahteve nočejo poznati, tudi mi ne bomo poznali. Ravnali se bomo po učinkovitem vodilu: »Svoji k res svojim!«

Z.

Kulturni razvoj Islandcev

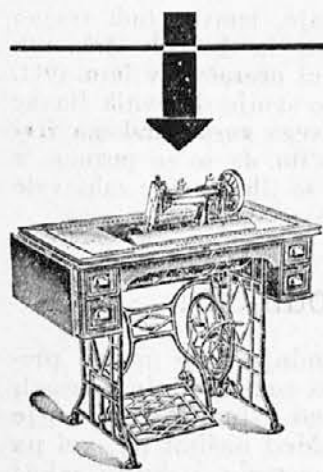
Islandija ima 120.000 prebivalcev. Njih glavno mesto Reykjavik jih šteje 50.000. Toda ta mali narod izda na leto povprečno 300 knjig. Razmeroma jih izda torej še precej več, kakor Slovenci. Ta severni narod je sploh živ dokaz, kaj lahko naredi in ustvari tudi majhen narod, ki ima spoznanje in zavest svoje narodne samobitnosti in močno voljo, da to svojo samobitnost poudari in uveljavi.

Islandci so najmanjši germanski narod. Z ameriški izselniki vred — teh je kakih 50.000 — jih je komaj za desetino Slovencev. Ali nekako toliko, kakor Lužiških Srbov, tega najmanjšega slovenskega naroda.

Islandci so v državni zvezi z Dansko. Zmeraj ni bilo tako. Še nedavno tega je bila njihova dežela, vulkanski in močno zaledeničeni severni otok, navadna pokrajina danskega kraljestva. Danščina je bila tudi dolgo časa uradni jezik v Islandiji in hkratu občevelni jezik njenega meščanstva. Sicer so pa prejšnje dni Danci kratko in malo tajili obstoj samostojnega islandskega jezika. Islandščina je namreč danščini — a še bolj norveščini — jezikovno zelo blizu. To in pa politična oblast nad Islandijo je bilo za danske imperialiste razloga in povoda dovolj, da so razglasili islandščino preprosto za narečje danskega jezika. Kar nemogoče se jim je sploh zdelo, da bi Islandci ne bili take narodne enotnosti veseli, češ, saj vendar ne morejo resno misliti, da bi s svojimi 100.000 ljudmi mogli kedaj ustvariti samostojno islandsko narodno knjištvo in svojemu jeziku dati vse prilastke omikanega jezika.

Toda Islandci so vendar na to prav resno mislili. Vedeli so, da vrednost nobene stvari ni v množini in količini, ampak v kakovosti. Razvili so svoj stari ljudski jezik, ki ima pesnitve svetovnega slovesa, gojili ga v knjigi, tudi znanstveni, v umetnosti, seveda tudi v časopisju in javnem življenju. In ker se Danci niso učili politike pri kakšnih jugoslovenih, kakor Živković ali Banjanin ali dr. Žerjav, ampak so res demokratičen narod, so takoj odnehal, ko so spoznali enodušno voljo islandskega naroda, da njegova samostojnost in samobitnost ni na prodaj na političnem trgu. Pogodili so se z Islandci na miren način, Islandija je postala zvezna država Danske, s katero jo družijo kraljeva oseba, in Islandci napredujejo v kulturi, da jih veliki narodi zanjo zavidajo.

A zunanje znamenje tega napredka je dejstvo, da izdaja narod dobrih sto tisoč ljudi povprečno po 300 knjig na leto. In seveda — to ni edino znamenje njihovega napredovanja, temveč samo najvidnejše in najotipljivejše.

Najboljše šivalne stroje

ADLER

za dom in obrt ter posamezne dele ter kolesa kupite pri

PETELINC
LJUBLJANA

za vodo, blizu Prešernov. spomenika

Večletno jamstvo! — Pouk v umetnem vezenju brezplačen

Mali zapiski

Prepovedana lista

Državno pravdnništvo v Zagrebu je prepovedalo prodajati in širiti:

1. št. 16 lista »Glasnik saveza bankovnih, industrijskih i trgovačkih činovnika«,

2. št. 10 lista »Zagrebački mesarski vjesnik«.

Lista izhajata v Zagrebu.

Novinarski koncert

Na dan 1. decembra prirejajo v Ljubljani časnikarji vsako leto koncert in po koncertu zabavni večer z godbo. Ker prireditelji tega koncerta pišejo po slovensko, bi bilo več kakor prav, da bi se tudi po slovensko predstavljali slovenskemu občinstvu. Po slovensko se pravi srbskohrvaškimi novinam **časniki** in tistim, ki pišejo **časnike** **časnikarji**. Že l. 1860., ko je izšel Wolfov nemško-slovenski besednjak, so povedali slovenski jezikoslovci tudi tistim, ki so pri nas pisali v časnike, da se po slovensko pravi **žurnalistu** **časnikar** ali pa **novičar** in da je beseda »novine« hrvatska! Pri nas žurnalja kvari jezik dan na dan in vsi opomni ne pomagajo nič. To pa ni nič čudnega, ko še celo svoje organizacije pri nas niso krstili časnikarji s slovenskim imenom, ampak s srbskohrvaškim, in nastopajo tudi na svojih prireditvah pod imenom »novinarji«, ne pa časnikarji! Mislimo, da je treba, da tisti slovenski časnikarji, ki res po slovensko tudi čutijo, store vse potrebno, da bo tudi njih organizacija dobila slovensko ime in da se otrese neslovenskega imenovanja.

Praznovanje 20 letnice Cankarjeve smrti mariborskih učiteljskihnikov

(Dopis.)

V nedeljo 27. listopada t. l. so mariborski učiteljskičniki praznovali 20 letnico Cankarjeve smrti. Spored je obsegal spominski govor, recitacije Cankarjevih del: O vojni, Slovenci in Jugoslovani in nekaj odstavkov iz »Kurenta« ter Izidorja Cankarja: Ivan Cankar (iz Obiskov). Recitali so učiteljskičniki Kalin, Lorenčak, Menih in Mevlja, govoril je pa Kerin. K praznovanju se je zbralo skupno z učiteljskičniki do 100 mladih ljudi iz slovenskega Maribora, ki so recitali, posebno Lorenčaka, ki je recital odstavke iz »Kurenta«, nagradili s ploskanjem, ki sledi vsaj po navadi le stvarjem, ki res vžgo.

Razen učiteljskihnikov so se spomnili Cankarjeve smrti tudi gimnazijci, ti pa že spomladi, z uprizoritvijo »Lepe Vide«, s katero so pred mesecem nastopili tudi v Celju.

Iz JNS v JRZ!

»Samouprava« od 25. p. m. poroča, da se je že mnogo pripadnikov JNS odcepilo od te stranke, kar sta sklenila Živković in Jevtić volilno pogodbo z dr. Mačkom, in da so zdaj nekateri teh disidentov JNS, in sicer Uroš Krulj, Vasa Glušac, Sukrija Kurtović, Božidar Tomić in Stevan Žakul pisali svojim političnim prijateljem v Bosni in Hercegovini, naj glasujejo za seznam dr. Stojadinovića, ker je »politika dr. Stojadinovića nacionalna in jugoslovenska.«

Sprememba

Kakor poroča »Službeni list« za dravsko banovino, so se izvršile v upravnem svetu Cinkarne v Celju precejšnje spremembe. Kot upravna svetnika sta bila namreč odstavljena Viktor Gostiša in inž. Dragotin Zahradnik iz Slovenije. Namesto njih sta bila pa imenovana inž. Veljko Jovanović in Gjoko Marković, polkovnik v pok., oba iz Belgrada.

Bosanski muslimani so — Turki

Danes, ko je tako imenovano rasno čiščenje v polnem razmahu in v modi po vsej naši severni sosesčini, tudi Jugoslavija ne sme v tem pogledu zaostati. Tako si misli dr. Janko Baričević, sin hrvaških staršev, a velik gromovnik jenesarstva, ko potuje po Bosni, da pomore do mandata predsedniku svoje stranke, generalu Petru Živkoviću. In koga je vzel pri tem na piko? Tamkajšnje muslimane. »Balkan« namreč poroča, da je na nekem shodu v Bosni izrekel med drugim tole: »Muslimani, ki bivajo po Bosni, niso Jugoslovani, ampak so Turki, zato jih je treba izgnati v Ankaru.« Ta najnovejši osat s polja JNS bodo gotovo pričeli v najkrajšem času vneto gojiti tudi dravobanski rasisti.

Amerika bo zborovala

9. decembra se bo začelo v Limi, glavnem mestu južnoameriške republike Peru, vseameriško zborovanje. Združene države bo zastopal na njem njihov tajnik za vnanje stvari Cordell Hull, znan po svojih precej ostrih izjavah glede nemške politike. Njegov pomočnik Sumner Welles je opozoril časopisje na nevarnost za mir in na potrebo, da se vse ameriške republike strnejo. Kajti njih svoboda in neodvisnost je odvisna od večje ali manjše zavesti skupnosti med njimi. Pred dvema letoma so izjavile republike novega sveta, da je vsaka grožnja zoper eno izmed njih naperjena zoper vse. Nauk sovraštva ograža človeško omiko in od dne do dne pridobivajo na vplivu. Zato se morajo ameriške države zbrati, da odbijejo napad.

Za tiste, ki kjer koli na svetu in iz kakršnih koli razlogov upajo na zmago celotnosti in fašizma, take besede ne morejo vplivati posebno vzpodbudno. Posebno še, če nekoliko preračunajo in pretehtajo velikansko npravo in stvarno silo, ki stoji za temi narodi in državami.

Razen seveda, če so že popolnoma oglušeli ob hreščanju fašističnih lajn.

Poljski »kavaljeri«

Pod tem naslovom beremo v »Istri«:

Praški listi pišejo, da se v sudetskih krajih, ki so pripadli Nemčiji, nemška redna vojska popolnoma korektno vede proti češkemu prebivalstvu, ki je ostalo v teh krajih. Večina čeških šol v zasedenih krajih zopet redno deluje, n. pr. v Opavi češka realna gimnazija. Orlovo na Tešinskem je prevzela Poljska. Tam je bila češka realna gimnazija. Tej srednji šoli Poljaki niso dovolili delovanja. In da je sramota še večja, je poljska redna vojska pritlične prostore šolskega poslopja izpremenila v konjski hlev. — Listi se spominjajo podobnega primera, ko je nemško-avstrijska vojska okupirala Belgrad. Takrat so v pritlični dvorani starega kraljevega dvora tudi nagnali konje. In vsem nam je znano, kakšno je bilo končno plačilo takih konjskih hlapcev. Nič ne škodi, če se kdo česa nauči iz zgodovine, ki nam je še dovolj blizu.

Vabilo

Naročnike, ki tega še niso storili, prosimo, da nam čim prej nakažejo naročnino. Kdor bi ne imel položnice, jo dobi na vsaki pošti. Nanjo naj napiše na za to določenih mestih številko našega poštnega čekovnega računa — 16.176 — in naslov: Uprava tednika »Slovenija«, Ljubljana. Kdor položnico že ima, pa je ne rabi, naj jo shrani, ali še bolje: pridobi naj listu novega naročnika. Denar se lahko nakaže tudi s pošto nakaznico. Ustrezno nam je tudi z naslovi oseb, o katerih je pričakovati, da se bodo naročile, če jim pošljemo list na ogled. Kdor ne misli postati naročnik, naj list vrne z opazko: Ne sprejemem. Opozarjajte svoje prijatelje in znance na »Slovenijo«!

Darujte za tiskovni sklad
„SLOVENIJE“

Dve dolini.

Ko je konec septembra Mussolini obiskal severovzhodne obmejne kraje današnje Italije in obšel tudi soško dolino, je po poročilih naših dnevnikov v svojem govoru ugotovil, da ga veseli, kar je videl, da je Italija v dvajsetih letih ustvarila v osvojenih krajih, ker povsod v teh krajih utripa krepko življenje. Od Trsta do Gorice v soški dolini stoje tovarne, ladjedelnice in električne centrale, kakršnih nima svet... Nič ni bolj zanimanja in zavidanja vredno, kot ta prešerna volja Italijanov do dela in ustvarjanja na kljub bližini meje, ki se jim zdi dobro zavarovana. Če pomislimo, da se kakih 80 kilometrov zračne črte od te doline nahaja druga dolina, kateri bi mi prav tako privoščili utripanje krepkega življenja, nas tem bolj privlačuje misel, kako bi bilo, ako bi se tudi na tej strani **neovirano** razvilo ustvarjajoče življenje novih tovarn in električnih central...?

Trst

»Neue Zürcher Zeitung« prinaša dne 16. p. m. sestavek iz Trsta in o Trstu. Pisan je z italijanskega stališča. Pripoveduje, kako se je Trst po vojni kulturno popolnoma italijaniziral. Glede gospodarskih vprašanj Trsta pa pravi:

Trst kot trgovsko pristanišče je doživel po vojni prvo težko zgubo s pridružitvijo Avstrije Nemčiji in je zdaj pri tem, da zaznamuje drugo zgubo zaradi pretrgane trgovine s Češko-Slovaško. Kljub temu naj pa Trst, po Mussolinijevi besedi, nikoli ne obrne hrbta svojemu morju, to se pravi, zamenja svojo trgovsko vlogo s čisto industrijsko. Ker so zdaj na daljšo dobo zagrajene zveze Trsta z njegovim naravnim gospodarskim ozadjem, bo treba na vsak način iskati in najti nova pota, ki morajo predvsem peljati v Jugoslavijo. Pričakovati je tudi intenziviranje tržškega dela v vzornih ladjedelnih in tehničnih obratih, kakor tudi v petrolejski industriji in v premogovnikih in bavljskih plasteh v Istri. Tako je življenje pristanišča zagotovljeno, četudi se bo komaj kedaj vrnila nekdanja bohotna blaginja tržškega meščanstva.

Zidanje Skadra.

Lastna sireha v lastnem domu je kajpada pogoj za mirno in urejeno življenje vsakega državljanja. Neštetim pomeni misel na lastni dom seveda komajda hrepenenje, ki se jim za življenje težko uresniči. Da uresniči tako hrepenenje po lastnem domu, se je v Belgradu pred kratkim osnoval odbor za postavitev Doma zveze nosačev v Jugoslaviji. Ta Dom naj bi se sezidal seveda v Belgradu in naj bi poskrbel nosačem v glavnem mestu to, kar jim tam manjka, namreč prostore za kopališča, za analfabetske tečaje itd. Da bi ta novi dom, ki je postal zelo potreben, bil tem bolj reprezentativen, pošilja odbor sedaj po vsej državi prošnje za prispevke. Te prošnje so prispele tudi v Slovenijo. Prošnja obljublja, da bodo vsi tisti, ki bodo za stavbo novega doma prispevali, prejeli v znak hvalečnosti častne diplome, kar je še posebno imenitno.

Popravi!

V zadnji številki se je pripetila na prvi strani v drugem stolpcu in drugem odstavku pomota, ko govori uvodnik o praktičnem izživljanju demokracije v čim večji centralizaciji, medtem ko je seveda mišljena decentralizacija. Pomota, ki si jo je, mislimo, večina bralcev popravila sama sproti.

Urednik in izdajatelj: Tone Fajfar v Ljubljani.

NOVA ZALOŽBA V LJUBLJANI R. Z. Z O. Z. KONGRESNI TRG

Priporoča

Ivana Cankarja zbrane spise

20 zvezkov z uvodi in opombami iz Cankarja

Ti spisi niso samo naš najboljše narodni tekst, ampak so najpogumnejša izpoved slovenskega duha.

Iz lastne založbe se še posebej priporočajo: F. S. Finžgarjevi zbrani spisi (8 zvezkov); Fr. Stelè, Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih; Stanko Vurnik, Uvod v glasbo; Jak. Kelemina, Literarna veda.

Poseben oddelek za pisarniške potrebščine